

6 Beleidsonderzoeken

6.1 Thema's die in de brede heroverwegingen aan de orde komen

Er wordt een ontokerde benadering gevolgd waarbij een aantal grote thema's geselecteerd is. De geselecteerde thema's bestrijken het gehele palet aan terreinen waarop de overheid beleid voert:

Energie en klimaat betreft het geheel aan uitgaven voor duurzame energie en energie-efficiency en fiscale voordelen die niet-duurzame prikkels met zich meebrengen. Bovendien worden de uitgaven voor mitigerend (internationaal) klimaatbeleid onder de loep genomen.

Leefomgeving en natuur betreft het beleid gericht op verbeteren van de leefomgeving en de natuur. Het betreft fysieke investeringen in de stedelijke en landelijke ruimtelijke ontwikkeling (incl. landschap en natuur), luchtkwaliteit, geluidshinder, bodem- en waterkwaliteit en fysieke veiligheid.

Mobiliteit en water betreft de financiering en bekostiging van aanleg, beheer en onderhoud, gebruik en bediening van infrastructuur over de volle breedte van bouwen, beprijzen en benutten.

Wonen betreft het geheel aan (fiscale) subsidies, belastingen, regels en instituties rond wonen: (ver)bouwen, (ver)kopen, (ver)huren, verhuizen. In de woningmarkt gaat niet alleen rijksgeld om, maar is ook sprake van een omvangrijk maatschappelijk vermogen dat wordt beheerd door de woningcorporaties.

Kindregelingen betreft het geheel aan collectief gefinancierde tegemoetkomingen voor ouders met kinderen. Bij de totstandkoming van deze kindregelingen hebben verschillende motieven een rol gespeeld: tegemoetkoming in de kosten van kinderen, bevordering arbeidsparticipatie en stimulering van de ontwikkeling van het kind.

Productiviteit onderwijs betreft het realiseren van productiviteitsverbeteringen in de verschillende onderwijssectoren.

Hoger onderwijs betreft het geheel aan collectief gefinancierde instrumenten in het hoger onderwijs samenhangende met i) het publiek bekostigde onderwijsdeel van het hoger onderwijs; ii) het bieden van financiële mogelijkheden voor studenten om deel te nemen aan het hoger onderwijs.

Innovatie en toegepast onderzoek omvat het geheel aan instrumenten en uitgaven m.b.t. innovatiebeleid en toegepast onderzoeksbeleid. Het betreft uitgaven die beogen vernieuwing en verbetering bij bedrijven en andere organisaties te bevorderen. Bij deze heroriëntatie ligt de nadruk op effectiviteit en focus, verder wordt fundamenteel onderzoek buiten beschouwing gelaten vanwege het eigenstandige karakter.

Op afstand van de arbeidsmarkt betreft het geheel van regelingen voor inkomensondersteuning voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het betreft met name de Wet Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong), de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), de Wet Werk en Bijstand (WWB), de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) en de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Aanverwante regelingen zoals de AWBZ en speciaal onderwijs worden, waar relevant, ook betrokken.

Werkloosheid betreft met name de Werkloosheidswet (WW). De WW is

een werknemersverzekering; via de WW zijn werknemers (tot een bepaald maximum) verzekerd tegen de financiële gevolgen van werkloosheid.

Curatieve zorg betreft de collectieve uitgaven voor de curatieve zorg.

Langdurige zorg betreft alle voorzieningen in het kader van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ).

Internationale samenwerking betreft twee thema's die separaat en in onderlinge samenhang zullen worden gezien: het thema internationale solidariteit – dit betreft onder andere het Nederlandse budget voor ontwikkelingsamenwerking (OS), de internationale klimaatuitgaven en de uitgaven aan vredesoperaties – en het thema diplomatie, dat betrekking heeft op het buitenlandse postennetwerk en (vrijwillige) bijdragen aan internationale organisaties.

Asiel, immigratie en integratie betreft de vreemdelingenketen (Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA), de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V), de vreemdelingenbewaring van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)) en de middelen die worden ingezet voor inburgering.

Veiligheid en terrorisme betreft het beleid gericht op (het bestrijden van) criminaliteit en terrorisme. Het beleid vanaf 2002 m.b.t. criminaliteit (en overlast, verloedering) is neergelegd in het project Veiligheid begint bij voorkomen.

Uitvoering van belasting- en premieheffing betreft de impact van regelgeving voor belasting- en premieheffing op de uitvoeringskosten van de Belastingdienst. Complexe regelgeving maakt de uitvoering voor de Belastingdienst ingewikkeld en daardoor relatief duur. Vereenvoudiging van de regelgeving voor belasting- en premieheffing kan dan ook leiden tot besparingen op de uitvoeringskosten.

Toeslagen betreft de uitvoering van de toeslagen (zorg, huur, kind) en de impact daarvan op de uitvoeringskosten van de Belastingdienst.

Openbaar bestuur betreft de bestuurlijke organisatie en de daarmee samenhangende kosten van Nederland (Rijk, gemeenten, provincies, waterschappen, ZBO's). Dit richt zich op het aantal ambtenaren bij de verschillende bestuurslagen, en de mogelijkheden deze te reduceren, o.a. door wijzigingen in de verhoudingen tussen de verschillende bestuurslagen.

Bedrijfsvoering (inclusief ZBO's) betreft het brede terrein van de bedrijfsvoering, zoals communicatie en het complex vastgoed/grond/domeinen, bijvoorbeeld door versterking van de interdepartementale samenwerking.

Voor het thema **Internationale veiligheid** zijn vorig jaar reeds de Strategische Verkenningen van Defensie, aangevangen, die zijn gericht op het ontwikkelen van beleidsopties voor de toekomstige Nederlandse defensie-inspanningen, de daaruit voortvloeiende samenstelling en toerusting van de krijgsmacht en het daarbij behorende niveau van de defensiebestedingen. In het kader van deze verkenningen zullen zowel intensiveringsvarianten als ook ombuigingen worden ontwikkeld. Om dubbel werk te voorkomen, zal het kabinet in november op basis van de tussenresultaten van de verkenningen gezien hoe de brede heroverwegingen – in aansluiting op de verkenningen – het beste kunnen worden vormgegeven.

6.2 Interdepartementale beleidsonderzoeken

Deze paragraaf geeft inzicht in de voortgang van de interdepartementale beleidsonderzoeken (IBO's) sinds de vorige Miljoenennota (MN 2009). Een totaaloverzicht van taakopdrachten, respectievelijk van IBO-rapporten inclusief de desbetreffende kabinetsstandpunten kunt u vinden op de website van het ministerie van Financiën (www.minfin.nl/ibo).

Op dit moment lopen nog onderstaande IBO's:

Ministerie	Onderwerp
LNV	Natuur
Financiën	Vereenvoudiging Toeslagen

Deze zullen binnenkort worden afgerond en vervolgens met een kabinetstandpunt aan de kamer worden aangeboden.

6.3 Beleidsdoorlichtingen

Het beleid gericht op de realisatie van de algemene of operationele beleidsdoelstellingen – zoals die zijn geformuleerd in de beleidsartikel van de beleidsbegroting – wordt periodiek geëvalueerd in een beleidsdoorlichting. Bij de programmering van beleidsdoorlichtingen wordt zoveel mogelijk aangesloten bij de bij de beleidscyclus. Voor het periodiek evalueren van de doeltreffendheid en de doelmatigheid van het beleid, zijn de vakministers verantwoordelijk.

Drie kenmerkende eigenschappen van een beleidsdoorlichting als vorm van evaluatie zijn:

- a) beleidsdoorlichtingen zijn evaluaties op het niveau van beleids-terreinen en niet op instrumentniveau, een beleidsdoorlichting heeft hierdoor het karakter van een synthese;
- b) in een beleidsdoorlichting staan simpele doch fundamentele vragen centraal naar de nut en noodzaak van beleid en naar de effectiviteit van beleid;
- c) bij de uitvoering worden onafhankelijken betrokken. Met onafhankelijken worden deskundigen bedoeld die geen verantwoordelijkheid dragen voor het te onderzoeken beleid en waarvan een onafhankelijk oordeel mag worden verwacht.

De programmering van beleidsdoorlichtingen is terug te vinden in de beleidsartikelen van de rijksbegroting. Op verzoek van de Tweede Kamer bevat deze paragraaf een overzicht van voorgenomen beleidsdoorlichtingen (per departement, artikel en operationeel doel) die in 2010 naar het parlement zullen worden gestuurd. Alle beleidsdoorlichtingen die de afgelopen jaren zijn uitgevoerd inclusief de beleidsreactie van het vakdepartement daarop zijn in te zien op de website www.rijksbegroting.nl (rubriek overzichten).

Departement	Algemene/operationele doelstelling	
JUST	13.6	Terrorismebestrijding
JUST	14.2	Tenuitvoerlegging justitiële sancties jeugd
JUST	15.1/15.2	Verblijfsrechten vreemdelingen/ Opvang gedurende beoordeling verblijf
JUST	15.3	Terugkeer vreemdelingen
BUZA	7.1	Consulaire dienstverlening
EZ	3.1	Bevorderen level playing field
EZ	3.3	Benutten van gebiedsgerichte economische kansen
EZ	4.3	Verduurzaming van de energiehuishouding
EZ	10.2/10.3	Een veilig en betrouwbaar elektronisch- en postnetwerk/ Ontwikkelen van innovatieve voorzieningen, producten en diensten voor elektronische communicatie
OCW	3.1	Leerlingen volgen onderwijs op voldoende toegeruste scholen voor voortgezet onderwijs
OCW	11.5	Stimuleren van internationale studentenmobiliteit
OCW	13	Lesgeld
OCW	15.1	Bevorderen dat alle burgers toegang hebben tot een kwalitatief hoogwaardig, onafhankelijk en pluriform media-aanbod
BZK	37.4	Het bevorderen van de kwaliteit van facilitaire dienstverlening, huisvesting en inkoop binnen de rijksoverheid
KONREL	1.1	Rechterlijke macht en samenwerkingsmiddelen
FIN	1	BTW-compensatiefonds
FIN	2.1	Goed functionerende financiële markten
FIN	3.3	PPS en activabeleid
FIN	4	Internationale Financiële Betrekkingen
FIN	7.1	Optimaal handelen in Vastgoed
FIN	7.3	Bewaring/vervreemding roerend
FIN	8	Begrotingsbeleid
VROM	2.2	Integrale, ruimtelijke projecten van nationale betekenis
VROM	3.1	Voorkomen Klimaatverandering: realisatie van de nationale Kyoto-klimaatverplichtingen en het Programma Schoon en Zuinig
VROM	10.2	Tegengaan geluidhinder
V&W	31.4	Waterkwaliteit
V&W	32.2	Aantal verkeersslachtoffers op het spoor verminderen
V&W	34.1	Netwerk Weg
V&W	34.4	Netwerk decentraal/regionaal vervoer
V&W	35.2	Mainport Rotterdam en overige zeehavens
V&W	35.4	Logistieke efficiëntie goederenvervoer

Departement	Algemene/operationele doelstelling	
V&W	36.3	Luchtvaart (deel geluidsisolatie Schiphol)
LNV	21	Duurzaam ondernemen
SZW	46.1	Zorgdragen dat werknemers bij werkloosheid tijdelijk een loonvervangend inkomen ontvangen en tot werkhervatting worden gestimuleerd
SZW	46.2	Zorgdragen voor een inkomensvoorziening voor arbeidsongeschikte en zieke werknemers
VWS	42.2	Zorgaanbieders stimuleren tot gewenst zorgaanbod (deel GGZ)
VWS	43.2	Noodzakelijke zorg beschikbaar voor iedere cliënt (indicatiestelling AWBZ)
JG	3	Zorg en bescherming
WWI	1.2	Vitale wijken tot stand brengen
WWI	3.2/3.3	Garanderen van de betaalbaarheid (deel huurbeleid)